O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA□LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
INSON RESURLARI VA MAHALLA
TARAQQIYOTINI BOSHQARISH
INSTITUTI

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60420200
DBQQQ1506
2024 yil "10 16"

"TASDIQLAYMAN"
SamDU rektori:
_____ R.I.Xalmuradov
2024 yil "__" _____

"DAVLAT BOSHQARUVIDA QARORLAR QABUL QILISH" FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta lim yo'nalishi:	60420200 – Davlat va jamiyat boshqaruvi

Fan/modul kodi DBQQQ1506	O'quv yili 2026-2027	Semestr 5	ECTS – Kreditlar 6
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4

1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
	Davlat boshqaruvida qarorlar qabul qilish	80	100	180

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**I. FANNING MAZMUNI** **Fanni o'qitishdan maqsad** – Boshqaruv qarorlarini qabul qilish tizimlashgan jarayon hisoblanadi. Rahbar tomonidan qanday qaror qabul qilinishi uning shaxsiy faoliyatiga ta'sir qiladi., zero, bu o'zgalar faoliyati bilan ham bog'liq. Qarorlar qabul qilish jarayoni orqali rahbar va xodimlarning faoliyat yo'nalishi belgilab olinadi. Rahbar boshqaruv faoliyati davomida ko'plab qarorlar qabul qilishiga to'g'ri keladi, bu – vaziyat taqqozosi. To'g'ri qaror qabul qilish ko'p jihatdan rahbarning va ushbu jarayonga hissa qo'shayotgan mutaxassislarning qobiliyatiga bog'liq. Ushbu dastur Qaror qabul qilish asoslari, ta'lim menejmentining o'ziga xosliklari hamda ta'lim muassasasi menejmentni o'z ichiga qamrab olgan. **Fanning maqsadi** – Qaror qabul qilish asoslarining uslub, uslubiyati va yondashuvi, mezonlari, bosqichlar va texnologiyalar bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish va ularni pedagogik faoliyatda, shuningdek shaxsiy hayotda qo'llay bilish. **Fanning vazifasi** – Pedagogik faoliyatda uchrashi mumkin bo'lgan muammoli holatlarini tizim sifatida o'rganish, muammoning mohiyatini ochib beruvchi tizim modelini yaratish, Muammoning hal qilinganligini aniqlovchi ko'rsatkichlarini aniqlashni o'rganish, tizimli tahlil qilish va qaror qabul qilishdan amaliy ko'nikmalar olish.

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) Kuzgi	
M1	**"Qarorlar qabul qilish" fanining mazmuni, maqsadi va vazifalari**
	Qaror qabul qilish fanining predmeti, mohiyati va ahamiyati. Qaror qabul qilish fanining maqsadi va vazifalari. Qarorlar qabul qilish faning boshqa fanlar bilan o'zaro aloqadorligi va izlanish yo'nalishlari
M2	**Ta'lim jarayonini boshqarishda qaror qabul qilishning mazmun mohiyati, turlari. Qarorga qo'yiladigan talablar va tamoyillar** Muammo, muammoli vaziyat, pedagogik vaziyatning mazmun-mohiyati. Qaror tushunchasi, mazmun-mohiyati, asosiy turlari va tasniflari. Qaror qabul qilishning asosiy tamoyillari va unga qo'yiladigan talablar. Qarorlar tasnifi.
M3	**Qabul qilinayotgan qarorlar tipologiyasi va boshqaruv usuli** Strategik-taktik qarorlar. Samarali hamkorlik aloqalarini o'rnatish bo'yicha qarorlar. Optimal miqdordagi zaxiralarni tanlash bo'yicha qarorlar. Ishlab chiqrishni tashkil etish bo'yicha qarorlar. Marketing bo'yicha qarorlar. Samarali idoraviy ishlarni tasdiqlash bo'yicha qarorlar.
M4	**Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda tizimli tahlil usullari** Funksioanal tahlil, modellashtirish usuli. Yangi tizimli tahlil usuli, metchet loyixalashtirish funksional usuli. Optner usuli
M5	**Samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishga yo'naltirilgan usulllar** Ikkava diagrammasi. Olti sigma usuli OTMda "Olti sigma" usuli asosida monitoring o'tkazish. Benchmarking usuli. Benchmarking usulini pedagogik faoliyatiga moslashtirish. Strategik xarita usuli. Delfi usuli. Yoyilgan diagramma usuli. Matritsali tahlil usuli.
M6	**Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda zamonaviy texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlari** Qaror qilishdagi mas'uliyatlilik. Qarorlarni qabul qilishda zamonaviy texnologiyalar.
M7	**Xududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimida boshqaruv qarorlarini samaradorligini baholash** Davlat boshqaruvini samarali tashkil etish Davlat boshqaruvini samarali tashkil etish. Ijtimoiy-iqtisodiy tizimda boshqaruv qarorlari.
M8	**Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda rahbar mas'uliyati** Qarorlarini qabul qilishda rahbarlarning asosiy roli. Rahbarlik faoliyati qarorlarini tanlash. Boshqaruv qarorlari ustida ishlash algoritmi.
M9	**Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda risklarni baholash** Risklarni boshqarishning asosiy vazifalari. Xavflarni boshqarish tizimi.
M10	**Samarali qaror qabul qilishning ishlab chiqarishga ta'siri** Guruh boshqaruv yo'nalishi. Mehnatni ilmiy asoslash yo'nalishi. Shaxsiy mas'ulyatni rivojlantirish yo'nalishi. Insoniy munosabatlar yo'nalishi.
M11	**Boshqaruv qarorlari ijrosini ta'minlash asoslari** Integratsiyalashgan biznes modeli. Biznes modellariga qo'yiladigan qarorlar. Biznes modellarni ishlab chiqish tamoyillari.
M12	**Zamonaviy rahbar mas'uliyatining axloqiy va huquqiy mezonlari**

	Rahbarning g'oyaviy – mafkuraviy ko'rsatkich mezonlari. Boshqaruv qaror ijrosini ta'minlashda rahbar ahloqining ahamiyati. Davlat va jamiyatga xizmat ko'rsatish tamoyili. Qonuniylik tamoyili.
M13	**"Rahbar mas'uliyati" tushunchasining mazmun-mohiyati** Kompetentlik. Mas'uliyat. Rahbar mas'uliyati. Tanqidiy tahlil va fikrlash.
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar (S) Kuzgi Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
S1	"Qarorlar qabul qilish" fanining mazmuni, maqsadi va vazifalari
S2	Ta'lim jarayonini boshqarishda qaror qabul qilishning mazmun mohiyati, turlari. Qarorga qo'yiladigan talablar va tamoyillar
S3	Qabul qilinayotgan qarorlar tipologiyasi va boshqaruv usuli
S4	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda tizimli tahlil usullari
S5	Samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishga yo'naltirilgan usulllar
S6	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda zamonaviy texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlari
S7	Xududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimida boshqaruv qarorlarini samaradorligini baholash
S8	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda rahbar mas'uliyati
S9	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda risklarni baholash
S10	Samarali qaror qabul qilishning ishlab chiqarishga ta'siri
S11	Boshqaruv qarorlari ijrosini ta'minlash asoslari
S12	Zamonaviy rahbar mas'uliyatining axloqiy va huquqiy mezonlari
S13	"Rahbar mas'uliyati" tushunchasining mazmun-mohiyati

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

"Davlat boshqaruvida qarorlar qabul qilish" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Qaror qabul qilishdagi yondashuvlar
2.	Qaror qabul qilish usullari
3.	Qaror qabul qilishning individual stili
4.	Qaror qabul qilishning asosiy tamoyillari
5.	Qarorga qo'yiladigan asosiy tamoyillar
6.	Muammo, muammoli vaziyat, pedagogik vaziyat, ularning mazmun mohiyati
7.	Ta'lim jarayonini boshqarishda qaror qabul qilishning mazmun mohiyat, turlari
8.	Qabul qilinayotgan qarorlar tipologiyasi va boshqaruv usuli
9.	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda tizimli tahlil usulllari
10.	Samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishga yo'naltirilgan usullar
11.	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda zamonaviy texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlari
12.	Hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimda boshqaruv qarorlari samaradorligini baholash
13.	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda risklarni baholash
14.	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda rahbar mas'uliyati
15.	Samarali qaror qabul qilishning ishlab chiqarishga ta'siri
16.	Boshqaruv qarorlarini ijrosini ta'minlash masalalari
17.	Zamonaviy rahbar mas'uliyatining axloqiy va huquqiy mezonlari
18.	"Rahbar mas'uliyati" tushunchasining mazmun-mohiyati
19.	Mas'uliyat – zamonaviy rahbar ma'naviyatning bosh mezoni

"Davlat boshqaruvida qarorlarni qabul qilish" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. Mazkur vazifalarni yaxshiroq tasavvur qilish va amalga oshirishda ushbu fan ham ma'lum hissa qo'shadi, deb o'ylaymiz. Shundan kelib chiqqan holda fan vazifasi aniqlangan: oliy ta'lim standartlari va o'quv dasturlari talablariga muvofiq talabalar, o'quvchilarda tadbirkorlikning mohiyati, ahamiyati va roli, belgilari va tamoyillari, ijtimoiy, huquqiy, tashkiliy, moddiy, moliyaviy, insoniy, boshqarish, marketing, tahliliy asoslari to'g'risida bilimlar tizimini shakllantirish; O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash siyosati, amaliyoti, muammolari va istiqbollari to'g'risida tasavvur hosil qilish; tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va amalga oshirish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Shu mazmunda MTda nazarda tutilgan mavzular haqida talabalar ish olib borishadi. Barcha keltirilgan mavzularni har biri to'g'risida talabalar qay tarzda o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida ochib beriladi.

3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • Boshqaruv psixologiyasi rivojlanish evolutsiyasi, psixologik jihatlarining boshqaruvdagi ahamiyati, nutq va uning ta'sirchanligi, nutqning ijtimoiylashuv vositasi ekanligi, muzokaralar olib boorish, nizolar va uning sabablari haqida **tasavvur va bilimga** ega bo'lishi • Boshqaruv psixologiyasiga doir bilimlarga asoslangan holda turli ijtimoiy-psixologik vaziyatlarda mustaqil ish olib bora bilish **ko'nikmalariga** ega bo'lish • Boshqaruv psixologiyasiga doir ko'nikmalar asosida boshqarish va

	tashkilotchilik jarayonlarini tahlil qilish **malakalariga** ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish • esse, tezis va maqolalar yozish • *vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish* • *jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim* • muhokamalarda ishtirok etish • kichik guruhlarda ishlash • loyiha ish bajarish • taqdimot tayyorlash • turli darajadagi testlarni yechish • so'rov o'tkazish • muammolarni hal qilish
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** **"Davlat boshqaruvida qarorlar qabul qilish"** faniga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6. ASOSIY ADABIYOTLAR:

1. Nazarova G.G., Aliyeva M.T., Safarov N.Sh. "Xalqaro biznes strategiyasi" Darslik. TAFAKKUR-BO'STONI. TOSHKENT 2011. 154-bet
2. Tursunov R.T, Hakimov N.X., Pulatov N.T. "Biznes strategiyasi" Darslik. Barkamol Fayz media nashriyoti. Toshkent 2017. 382-bet
3. Abdullayeva I.M. "Global strategiya, boshqaruv va axborot tizimlari" Darslik. "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" Toshkent 2021. 204-bet

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi 4947-sonli Farmoni. 2017 yil 7 fevral
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojatnomasi. "Xalq so'zi" gazetasi 2019 yil 29 dekabr
3. Sh. Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU 2017. – 104 b.

AXBOROT MANBALARI:

1. https://president.uz/uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti
2. https://senat.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining rasmiy veb-sayti
3. https://parliament.gov.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining rasmiy veb-sayti
4. https://gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hukumati rasmiy portal
5. https://www.imv.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining rasmiy veb-sayti
6. https://mehnat.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligining rasmiy veb-sayti
7. https://gov.uz/en/miit – O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligining rasmiy veb-sayti
8. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy-veb-sayti.
9. https://soliq.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Soliq qo'mitasining rasmiy veb-sayti

7.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024 yil "24" avgustdagi 1-son bayonnomasi bilan ma□qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** **N.U.Arabov.** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU, "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi mudiri., i.f.d., professor. **S.J.Sultonov.** - Sharof Rashidov nomidagi SamDU, "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi assistenti
9.	**Taqrizchilar:** Z.J.Rasulov – SamDU, «Raqamli iqtisodiyot» kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi. +998 97 925 03 33 Ayubov I.I – SamISI, «Iqtisodiy nazariya» kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari bo 'yicha falsafa doktori, dotsent. +998 94 472 00 54

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Arabov N.U.

Kafedra mudiri **N.U.Arabov**

Institut direktori: **Sh.D.Djurakulov**

Sharof Rashidov nomidagi SamDU O'quv ishlari bo'yicha 1-prorektor: **A.S.Soleyev**

Samarqand davlat universiteti "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi professori N.U.Arabov va assistent S.J.Sultonovlarning "Davlat boshqaruv qarorlarini qabul qilish" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Bizga ma'lumki, iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlar va iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, uning ko'lamini kengaytirish bilan bog'liq masalalarning nazariy va amaliy tomonlarini o'rganishda "Davlat boshqaruvida qarorlarni qabul qilish" fani muhim ahamiyat kasb etadi.

Boshqaruv qarori - menejerning muayyan faoliyati natijasidir. Har qanday darajadagi yetakchilarning faoliyatida bu ijodiy jarayon. Maqsadlarni ishlab chiqish va belgilash bilan boshlanadi, so'ngra muammoni turli xil usullarda olingan ma'lumotlar asosida o'rganiladi. Bundan tashqari, samaradorlik mezonlari, ushbu qarorlarning mumkin bo'lgan oqibatlari tanlanadi va oqlanadi.

Keyinchalik, muammoni yoki vazifani mutaxassislar bilan hal qilishning turli variantlarini muhokama qilish bosqichi keladi. Bu jarayonda maqbul qaror qabul qilinadi va shakllantiriladi, ijrochilar uchun qabul qilinadi va ko'rsatiladi.

Qaror qabul qilish menejerni fikri-zikrini doim band qilib turadigan tashvishdir. Menejer juda xilma-xil masalalar yuzasidan-ishlab chiqarish va kadrlarga oid, tashkiliy va xo'jalik masalalari yuzasidan qarorlar qabul qiladi. Menejer qarorni yakka boshchilik asosida, yordamchilarni va jamoatchilikni jalb qilib qabul qilishi mumkin. Boshqaruvga oid har qanday qaror samarali bo'lsagina, u maqsadga muvofiq deb hisoblayman.

Shunday ekan, jamiyatning barcha iqtisodiy va ijtimoiy muammolariga mehnat tushunchasi nuqtayi nazaridan yondashib, bu muammolarni hal etishga "Davlat boshqaruvida qarorlarni qabul qilish" fani orqali erishish mumkin.

Shularni inobatga olib, "Davlat boshqaruvida qarorlarni qabul qilish" fani yuzasidan tayyorlangan fan majmuasi talabalarga yuqori darajada bilim olishiga ko'makchi bo'ladi deb hisoblayman.

Taqrizchi:
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi mudiri,
i.f.n., dotsent Sh.Sultonov

KADRLAR BO'LIMI
IMZONI TASDIQLAYMAN
SamISI
KADRLAR BO'LIMI

Samarqand davlat universiteti "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi professori N.U.Arabov va assistent S.J.Sultonovlarning "Davlat boshqaruv qarorlarini qabul qilish" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

"Davlat boshqaruvida qarorlarni qabul qilish" fani bo'yicha Qaror qabul qilish - bu tashkilot rahbarining oldidagi maqsadga erishish uchun o'z vakolati va omilkorligi doirasida qarorning mavjud variantlaridan eng maqbulini tanlash jarayonidir.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida rahbar qabul qiladigan qarorning ahamiyati ortib boradi. Iqtisodchilarning fikricha, tsex (bo'lim)ning boshlig'i qabul qiladigan bitta qaror shu tsex (bo'lim)ning besh-olti oylik ishiga ta'sir qilar ekan. Qabul qilinadigan qarorning oqilligi bir necha omillarga bog'liq. Ulardan asosiylari quyidagilardir:

- qaror qabul qilish jarayonida axborotning to'laligi va sifati;
- qaror qabul qiluvchi rahbarning shaxsiy sifati;
- qaror qabul qilishda tashkiliy masalalarning oqilona yechilish darajasi (masalan, qaror qabul qilishda mutaxassislarni jalb etish, qaror qabul qilish tizimining takomillik darajasi, qarorni ijrochilargi yetkazish, nazorat qilish va bajarilish darajasi va hokazo).

To'g'ri qarorni tanlashda muayyan tamoyillarga tayanish va qarorga bo'lgan talablarni hisobga olish, qabul qilinadigan qaror maqsadini xo'jalik maqsadiga muvofiqlashtirish, mehnat jamoasi manfaatlarining jamiyat manfaatlariga muvofiqligini aniqlash, mehnat va moddiy resurslardan tejamli foydalanish, texnikaviy, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish tendentsiyalarini hisobga olish zarur.

Shunday ekan, jamiyatning barcha iqtisodiy va ijtimoiy muammolariga mehnat tushunchasi nuqtayi nazaridan yondashib, bu muammolarni hal etishga "Biznes strategiya" fani orqali erishish mumkin.

Shularni inobatga olib, "Biznes strategiya" fani yuzasidan tayyorlangan fan majmuasi talabalarga yuqori darajada bilim olishiga ko'makchi bo'ladi deb hisoblayman

Taqrizchi:
Sh.Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
"Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi
dotsenti, PhD. O.E.Emazarov